

**Wijkraad
Binnenstad**

Vinkenburgstraat 26 – Neudeflat
Postbus 8395 – 3503 RJ Utrecht
telefoon 030 – 286 00 00
www.wijkraadbinnenstad.nl
wijkraad@wijkraadbinnenstad.nl

Het college van burgemeester en wethouders
Korte Minrebroederstraat 2
3512 GG Utrecht

ADVIES: n.a.v. Perspectief Toerisme 2015-2020 en Utrecht Marketing Congressival 2017

Utrecht, 13 december 2017

Geacht college,

De wijkraad Binnenstad heeft al in 2014 kennisgenomen van het Perspectief Toerisme 2015 - 2020. Het document heeft een focus op het aantrekken van extra toerisme naar Utrecht. In de jaren hierna is er een tendens ontstaan van het “meer”, om deze focus mogelijk te maken. Meer horeca, meer verhuur op het water, meer winkel/wandelgebied, enz. Deze tendens zie je ook terug bij evenementen zoals het recente Utrecht Marketing Congressival op 27 november 2017. Meer levendigheid, lijkt alleen ook te leiden tot minder leefbaarheid. Halverwege de looptijd van Perspectief Toerisme 2015-2020 adviseren wij u om de balans eens op te maken, wij onderbouwen dat onderstaand.

Context

Grote steden lopen over qua toerisme. In Amsterdam worden de grenzen bereikt; overvolle horeca, attracties, lange rijen, enz. Dit heeft gevolgen voor de leefbaarheid. Er is een beweging ontstaan om als Utrecht een stuk van die toeristische koek te bemachtigen. Economisch gezien, niet onbegrijpelijk, en dat alles onder de slogan "Leven als een local in een stad van kennis en cultuur.". Onder local wordt verstaan dat Utrecht zo gastvrij is, en vooral niet zo verschrikkelijk druk. Juist de component “local” zal steeds meer verdwijnen onder de toenemende druk.

In de laatste jaren zijn diverse bijeenkomsten gehouden, o.a. door het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC), Utrecht Marketing, enz. Er worden steeds mooie en vaak originele vergezichten geschetst over hoe steden als Utrecht kunnen samenwerken om meer toeristen naar hun stad te halen, en hier anders naar te kijken. Het publiek bij de bijeenkomsten bestaat meestal uit partijen met een economisch belang, bewoners zijn niet of nauwelijks te vinden.

De ambities en vergezichten zijn over het algemeen duidelijk. De gevolgen hiervan echter minder. Besproken en benoemd worden ze nauwelijks. Waar in Amsterdam de keerzijde van de medaille met betrekking tot de leefbaarheid steeds duidelijker wordt, de vermeende voordelen en inkomsten minder groot blijken te zijn dan gedacht, en Amsterdam deze week een verbod op kaas-, wafel en souvenirwinkels uitvaardigde, is Utrecht nog steeds bezig met het uitbreiden van toerisme, horeca, enz.

Gemeentelijk beleid spreekt elkaar hierbij vaak tegen. Een voorbeeld: in het OHU 2012 wordt het gebied bij de Twijnstraat aan de Werf beschermd tegen horeca en terrassen wegens “, vanwege balans met het woonklimaat”, maar op grond van het bestemmingsplan worden er dan toch small hotels gerealiseerd, en blijft actieve handhaving op terrassen uit. De bewoner heeft het nakijken.

Ook in de inleiding van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2017 wordt gesproken over druk op de binnenstad, maar toch wordt ook hier gekozen voor uitbreiding, zonder argumentatie of een transparante afweging. Niet wordt benoemd wat dan de gevolgen zijn van nog meer druk op de binnenstad, die volgens gemeentelijke stukken al zo vol is. In dit kader wordt er wel gesproken over leefbaarheid en woonklimaat, maar niet of nauwelijks dat deze ook aangetast kan worden door de

groei van de horeca. Ook wordt niet aangegeven hoe er dan mee wordt omgegaan, om deze hinder te beteugelen, of waarom een toename van deze hinder dan acceptabel is. De gemeente spreekt van een "aantrekkelijk en gezond woon-, werk- en ondernemersklimaat", in een adem met uitbreiding van horeca, waarbij het toch bekend is dat een groot deel van de bevolking van de binnenstad juist niet zit te wachten op uitbreiding, maar in tegendeel, actief bezig is met het organiseren van tegengeluid.

In divers toerisme gerelateerd beleid wordt veel geschermd met de term "leefbaarheid". Wat hieronder verstaan wordt, wordt echter vrijwel nergens uitgewerkt. Zo worden in het horecakader "belangrijke leefbaarheidsafwegingen" genoemd, maar wat deze zijn, wordt ook niet benoemd.

De in 2014 al ontstane indruk dat de uitbreiding van toerisme gepaard zou gaan met de uitbreiding van diverse andere zaken, van horeca tot waterrecreatie en het uitbreiden van het winkelgebied, is waarheid geworden. Veel binnenstadsbewoners komen daar langzaamaan tegen in opstand.

Vaak wordt er wel een vorm van participatie georganiseerd rondom beleid of andere ontwikkelingen. Participatie is vaak gericht op een vaststaande uitkomst, bijvoorbeeld de uitbreiding van het voetgangersgebied, en is dan vooral gericht op hoe dat dan vorm te geven, niet op de manier waarop de soms optredende frictie tussen fietsers en voetgangers het best kon worden opgelost. Evenmin op de vraag of de bewoners dat wel wilden en of er nog alternatieven waren. Daarmee is het niet altijd echte participatie te noemen.

Samengevat, heeft de wijkraad zorgen over de gevolgen van de uitbreiding van toerisme, mede als gevolg van de steeds duidelijker worden effecten hiervan in Amsterdam, maar ook de aversie van veel bewoners in de binnenstad (maar soms ook ondernemers) hierbij.

Advies

De wijkraad wil het college voorzien van een advies. De hoofdlijnen van het advies zijn als volgt:

Noodzaak

Is de uitbreiding van toerisme een noodzaak voor de economie van de stad? Is het in deze tijd niet meer voor de hand liggend om te investeren in Utrecht als stad van kennis, onderwijs en duurzaamheid?

Intensiteit

De binnenstad van Utrecht wordt steeds intensiever gebruikt door verdichting en uitbreiding van de woonfunctie en grotere bezoekersaantallen. Dat stuit met enige regelmaat al op grenzen aan de groei. Een voorbeeld hiervan is het spanningsveld tussen bewoners en de groei van horeca en evenementen in de stad. In de afgelopen maanden is er bijvoorbeeld veel aandacht geweest voor de voorgenomen groei van de horeca. Het is moeilijk gebleken voor de Gemeente om hier niet alleen een balans te creëren tussen de belangen van omwonenden en de eveneens gerechtvaardigde belangen van recreanten, maar om deze balans c.q. leefbaarheid zelfs maar (objectief) inzichtelijk te maken.

Lasten en lusten

Een aangroei van extra toeristen brengt niet alleen lusten met zich mee, maar ook lasten. Het document Perspectief Toerisme 2015-2020 ging niet of in voldoende mate in op de gevolgen van het aantrekken van een significant grotere stroom van toeristen op basale elementen als schoon, heel en veilig. Wij adviseren u dan ook om vooraf de gevolgen tussentijds te evalueren, en de lessen uit Amsterdam hierbij te betrekken.

De Wijkraad adviseert u dan ook om een transparante en concrete afweging te maken van baten en lasten van het intensiveren van het toerisme in Utrecht. De Wijkraad is niet tegen een dergelijke intensivering, maar is wel van oordeel dat de gevolgen onderbelicht blijven. Het betreft hier een complexe materie, met een veelheid van raakvlakken, variërend van openbaar vervoer, inrichting en beheer van openbare ruimte, logistieke beweging van bevoorrading, enz. In aanpalend en gerelateerd beleid, wordt hierbij de leefbaarheid wel genoemd, maar vrijwel nergens gedefinieerd, concreet gemaakt, uitgewerkt, of transparant uiteengezet in objectieve afwegingen.

Woonstad

De Utrechtse binnenstad is een echte woonstad. De binnenstad wordt gedeeld met ondernemers, passanten en toeristen. De factor wonen blijft echter onderbelicht. In het stuk Perspectief Toerisme 2015-2020 wordt de bewoner/inwoner 10 keer genoemd. Dat is 9 keer in een context van uitgaven, en slechts 1 keer in de context van draagvlak. De Wijkraad is dan ook van oordeel dat de balans tussen de belangen van de bewoners in relatie tot de economische belangen niet in verhouding staan. Wij adviseren u te onderzoeken hoe het belang van de bewoners van de binnenstad meer nadrukkelijk betrokken kan worden bij de ontwikkelingen. Bewoners hechten niet alleen, net als ondernemers en toeristen, aan schoon, heel en veilig, maar ook op gezette tijden aan rust. Als een van de unique selling points van de Utrechtse binnenstad de "relatieve rust" is, adviseren wij u om zorg te dragen dat deze rust ook op een aanvaardbaar niveau bewaard wordt.

Gevolgen

Het gevolg van een eventuele grote groei van toerisme in de stad, is dat het in de presentaties genoemde "local" effect, mede veroorzaakt door de relatieve rust, snel zal verdampen. Niet dat we heel snel een rij bij het Centraal Museum hoeven te verwachten die op Lepelenburg begint, maar het wordt drukker. Bewoners van onze binnenstad hebben daar bij stadsgesprekken vragen over gesteld over de negatieve gevolgen van meer toerisme, en hoe hier mee om wordt gegaan. De Gemeente kon hier in 2014 steeds *niets* vertellen over de verwachte gevolgen voor de binnenstad en haar bewoners, of de kosten die gemoeid gaan met meer "aanloop". De indruk ontstond dus dat er wel gekeken wordt hoe we de stad voller met toeristen en evenementen gaan krijgen, maar weet de gemeente niet precies wat daar de gevolgen van gaan zijn. Niet sociaal, maar ook niet financieel. Er is dus geen sprake van een sluitende business case. De lusten zijn in beeld, de lasten niet. Verontrustender is dat er zelfs niet over gepraat wordt. Wel over opbrengsten, niet over kosten. Nu, in 2017, zie je datzelfde beeld bij uitbreiding voetgangersgebied, horeca, enz.

Advies samengevat

Wij roepen daarmee de gemeente op om:

- ✓ de visie op toerisme in balans te brengen door zowel negatieve als positieve aspecten gelijkwaardig te behandelen;
- ✓ het document Perspectief tussentijds te evalueren;
- ✓ de kosten en lasten van een significante toename van het toerisme beter in beeld te brengen, en daar de Amsterdamse lessons learned actief bij te betrekken;
- ✓ duidelijk te maken wat onder leefbaarheid wordt verstaan, welke criteria daar aan verbonden zijn en de daarmee verbonden balans in relatie tot toerisme;
- ✓ transparanter te zijn over de afwegingen die zijn gemaakt inzake de uitbreiding van horeca, waterrecreatie, voetgangersgebied, enz. (noodzakelijk om meer toerisme te faciliteren), ten opzichte van de belangen van bewoners;
- ✓ te streven naar draagvlak door bewoners actiever te betrekken;
- ✓ in zowel het Perspectief document als in gerelateerde beleidsstukken gaat het vooral over omzet, economisch belang, levendigheid en ondernemen, maar vrijwel nergens over bewonen, de randvoorwaarden hierbij, en de echte betekenis van leefbaarheid;
- ✓ bij bijeenkomsten op het gebied van toerisme, horeca, enz., niet structureel alleen de positieve aspecten te presenteren, maar ook eerlijk te zijn over nadelen, en hoe hiermee om te gaan.